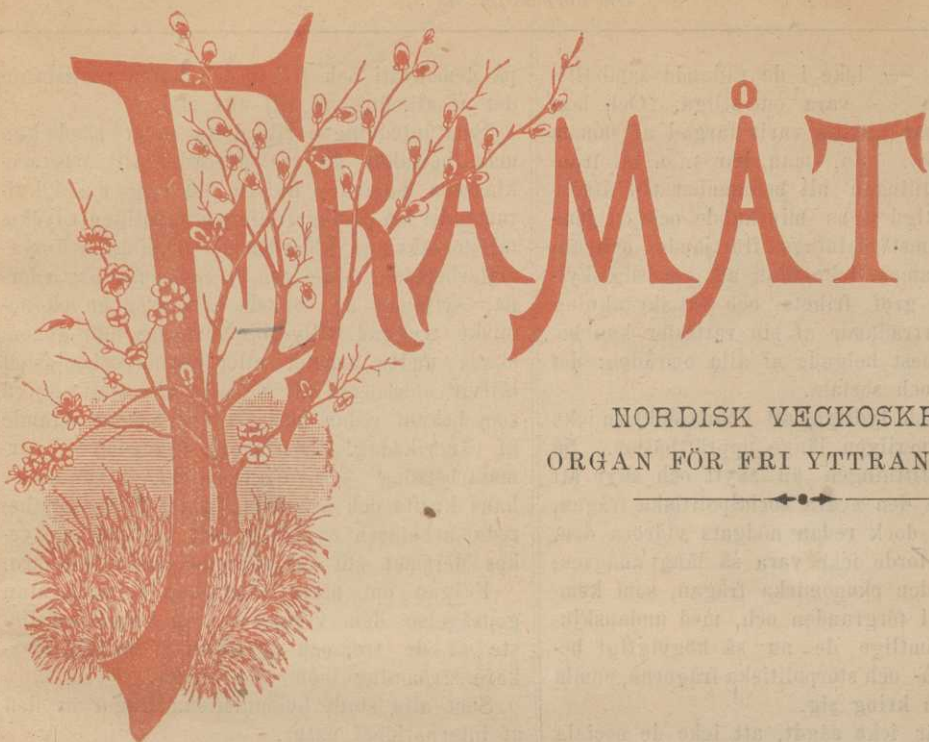

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

NORDISK VECKOSKRIFT
ORGAN FÖR FRI YTTRANDERÄTT.

Döm ingen ohörd. ○ Genom skäl och motskäl bildas öfvertygelser. ○ Fri talan.

N:o 5.

Utgifvare och redaktörer:
Albert Breinholt
Alma Breinholt-Åkermark.

Lördagen den 2 Febr.
1889.

Pris: Helt år 3: 50; Halft
år 1: 80; Kvartal 1: —
Lösnummer 10 öre.

4:de årg.

Reformföreningens i Göteborg afdelning.

Om normalarbetsdag.

Det finnes väl i våra dagar intet ämne, som är så mycket föremål för betraktelser, som vår tids ofantliga framåtskridande i alla riktningar på så väl det materiella som det andliga området. Och om man skulle söka att på grund häraf draga någon slutsats, vore väl ingen naturligare och mera berättigad än den, att människoslågtets lycka i hög grad befordrats och dess läge förbättrats.

Men hvilken slutsats jäfvas väl grundligare af verkligheten än just denna? Så långt ifrån att människan lyckats hålla jämna steg med framåtskridandet, har man nu måst tämligen allmänt erkänna, att hon, oaktadt sina otaliga segrar öfver naturen, oaktadt hon lyckats göra naturkrafterna till sina lydiga redskap och genom en långt drifven arbetsför-

delning vunnit en oerhörd arbetsbesparing; oafsedt vidgad vetande, stigande bildning och humanitet, högre moral och adlare religionsformer, så har hon icke lyckats mildra kampen för tillvaron eller göra arbetet för dagligt bröd lättare. Tvärtom. Framåtskridandet har varit åtföljdt af en nästan ständigt försämring af vilkoren för flertalets välbefinnande; dess arbetsök har blifvit tyngre och friheten mindre. Och skarpare än någonsin träder företeelsen af stigande armod och öfveranstängning vid sidan af stigande välfärd och oafåtligt framåtskridande i dagen. Den till sin fulländning allt mer drifna arbetsbesparingen har fört med sig förmycket arbete och öfveranstängning å ett håll, arbetslöshet å ett annat. Öfverproduktionen har till sitt komplement fått svält, nöd och brist.

Man har till den grad vant sig vid dessa förhållanden, att de anses vara alldeles naturliga och obotliga. Fattigdomen och eländet förklaras, såsom egande sin rot i sjelfva män-

niskonaturen — icke i de rådande samhälls-förhållandena — vara outrotliga. Och lagstiftningen har hittills varit färgad af samma åskådningssätt. Ja, man har t. o. m. frånkänt lagstiftningen all befogenhet till åtgärder för fattigdomens minskande och en jemnare egendomsfördelnings främjande, och anser att densamma icke utan att göra sig skyldig till en grof frihets- och rättskränkning och ett öfverträdande af sin rättssfer kan beträda det mest helgade af alla områden: det ekonomiska och sociala.

Det är dock tydligt, att denna doktrin icke kan så synnerligen länge upprätthållas. Så mycket lagstiftningen än skytt och skyr att ge sig in på den svåra socialpolitiska frågan, så har den dock redan nödgats vidröra den, och den tid torde icke vara så långt aflägsen, då det blir den ekonomiska frågan, som kommer att stå i förgrunden och, med undanskjutande af samtliga de nu så högviktigt behandlade små- och storpolitiska frågorna, samla allas intresse kring sig.

Härmed är icke sagdt, att icke de sociala ock ekonomiska förhållandena varit föremål för lagstiftningens omsorger. Tvärtom. Staten har ju tills helt nyligen på det rikligaste slösat med sin mellankomst och på det mest småaktiga sätt reglementerat förhållandena man och man emellan. Men det har skett i *mindretalets* intresse, *mot* flertalets. Och därför hafva de fleste statsåtgärderna burit prägeln af förtryck och öfvergrepp. Ty flertalets intressen hafva nästan i alla tider varit orepresenterade, liksom de äro det än i dag. Då fråga varit af ordnandet af förhållandet mellan arbetsköparen och arbetaren — den ekonomiska och sociala frågans kärnpunkt — så har det därför i ytterst ringa mån skett i afsigt att bereda den senare (arbetaren) skydd och fördelar. Och detta var det, som gjorde statens ingripande så olidligt och i längden ohållbart. Hvarför också, då nu under den nyaste tiden förändrade produktionsformer och åskådningssätt tvingat staten att lemna dessa förhållanden i fred att sköta sig sjelfva, denna systemförändring helsats som en verklig väl-gerning.

Men denna »låtgå»-period torde endast vara en öfvergångstid och utgöra vändpunkten mellan två olika skeden i samhällsutvecklingen, af hvilka det ena, det gångna, kan betecknas som en förtryckets, fåväldets och privilegier-nas tid, medan det stundande kommer att hvil

på demokrati och frihet och hafva realiseran-det af allmänt väl till sitt mål.

Som inledningen till detta senare skede kan man betrakta de tre åtgärder till arbetareklassens höjande, hvilka nu i de fleste kulturländer stå på dagordningen, nämligen: olycksfallsförsäkring, ålderdomsförsörjning och normalarbetsdag. De två förstnämnda åtgärderna, syftande att bereda arbetaren en ekonomiskt tryggad tillvaro, vare sig han genom skada under arbetet eller genom orkeslöshet blifvit oförmögen att försörja sig sjelf, hafva som bekant redan börjat tagas i öfvervägande af vår riksdag. Den tredje åtgärden — normalarbetsdag — hvarigenom man äfven under hans krafts och arbetsduglighets dagar vill bereda arbetaren en bättre lott än hittills, tyckes deremot stå sitt förverkligande fjärmare.

Frågan om normalarbetsdag är dock utan gensägelse den viktigaste och betydelsefullaste af de tre, och uppbäres af en allt starkare strömning inom alla länder.

Som alla stora humanistiska frågor är den af internationel natur.

* * *

Inom Reformföreningen har normalarbetsdagen under några sammanträden varit föremål för diskussion. Då emellertid skälen för normalarbetsdag äro af allt för tungt vägande art att kunna bestridas, blef det mindre en diskussion om skäl och motskäl än ett vägan-ge af skälen *för* mot *svårigheterna vid* dess genomförande. Frågan ställer sig egentligen sålunda: är normalarbetsdag genomförbar, och skulle den kunna råda någon bot på de förfärliga missförhållanden det utsugningssystem hvarunder arbetaren för närvarande lefver?

Denna fråga ville inledaren af diskussionen besvara med ett obetingadt ja. På ett system hvilket, som det nu rådande, tvingar arbetaren att lefva på otillräcklig näring, med otillräckliga hvilostunder, beröfvad tillfälle för både kropp och själ nödvändig omvexling och förströelse, till inhemtande af kunskaper och bildning, utesluten från hvarje deltagande i allmänna lifvets angelägenheter; ett system således, som nedtrycker arbetaren under nivån af en menniskan och medborgaren värdig tillvaro, och som sätter frukt i okunnighet, osedlighet och superi och utgör en skamfläck på vår civilisation, på ett sådant system skulle normalarbetsdagen kraftigt bidra att göra ett slut. Den skulle dessutom minska arbetslös-

heten och konkurrensen mellan arbetarne samt derigenom åstadkomma en höjning af den allmänna lönenivån, hvilken äfven skulle tvingas högre upp genom arbetarens ökade fordringar på lifvet, större kunskapsmått och bildning och derigenom förvärfvad större förmåga att genomdrifva sina fordringar. Dock, att vidare utveckla det oberäknliga gagn i såväl humanistiskt som ekonomiskt hänseende, normalarbetsdagens införande skulle medföra för arbetaren, torde här vara öfverflödigt, då ju denna sida af saken ligger i tämligen öppen dag. Och för öfrigt gäller det, beträffande en reform som denna, hvilken ännu befinner sig i sitt kämpande stadium, att det är mindre nödvändigt utveckla dess fördelar än bemöta invändningar. Och invändningar mot normalarbetsdagen är det godt om!

I en tid, som vår, är det tyvärr icke de humanistiska skälen, som äro de afgörande. Uppreser sig ett penningeintresse mot dem, få de nog stryka på foten. Och från näringsgarnes och industrins sida skulle, påstås det, oöfvervinliga ekonomiska hinder resa sig mot normalarbetsdagens införande, såvida den ej samtidigt antages i alla industriidkande länder. För industrin skulle natnrligtvis denna åtgärd medföra betydligt ökade driftkostnader, hvarigenom det land, som genomfört den, kunde komma i ett ogynnsamt läge gent emot andra länders konkurrens. Och genom den tillbakagång af industrin, detta kunde hafva till följd, skulle arbetaren alldeles beröfvas de genom normalarbetsdagen vunna fördelar. Hvaraf skulle följa, att denna reform skulle vara af tvifvelaktigt värde äfven för arbetareklassen.

Men en dylik verkan af normalarbetsdagens införande vore icke sannolik. Ty 1:o är det tydligt — något som ju föröfrigt äfven protektionismen med framgång predikat — att höjandet af en stor folkklass' ekonomisk läge utöfvar ett välgörande inflytande på hela landets näringslif. Och då onekligen arbetsklassen är den talrikaste af alla folkklasser, skulle en förbättring i dess läge återverka på alla näringar och ingjuta nytt lif i dem. En stor, välmående, köpstark allmänhet är ju underlaget för allt sundt näringslif, och ett nedpressande af den stora massans lefnadsvilkor innebär därför i sjelfva verket ett industrins sjelfmord. Och 2:o är det icke den högre eller lägre arbetslönen, som är det bestämmande för de industriella driftkostnaderna utan lönen

i förhållande till det presterade arbetet. Förhållandena i England och framför allt i Amerika torde väl hafva tillfullo ådagalagt, att väl aflönade arbetare med kortare arbetstid åstadkomma, i följd af sin högre bildning och intelligens samt förmåga af större kraftutveckling och energi, relativt mer och alltså billigare arbete än en dåligt aflönad, öfveranstängd arbetare. Och är man icke då med dessa fakta för ögonen berättigad påstå, att införandet af normalarbetsdag långt ifrån att vara någon för industrin ofördelaktig åtgärd, tvärtom skulle i hög grad bidraga till dess utveckling och förkofran? Äfven ur industrins synpunkt skulle således normalarbetsdagen vara önskvärd.

O. C—r.

(Forts.)

Levis uppfattning.

Skizz af X. Y. Z.

»Farliga kvinnor! Kvinnor som förstöra hemmens lycka — sina egna eller andras! Det är ju så det brukar heta? De farliga kvinnorna, det är dessa lättsinniga vampyrer, som vi läst om i gamla romaner och sett på teatern i gamla pjäser, dessa damer med röda läppar och förföriska ögon — yppiga, eleganta, mondaina, raffinerade — som kunna med kallt blod rifva ner familjelyckan och förråda sina väninnor — — och när den stackars mannen vaknar ur sitt rus, ångrande, krossad, ja, ni känner historien... Se det är typen emellertid för de kvinnor, vi måste akta oss för».

Levi, alltid hågad att filosofera, att utveckla sina åsikter, att tala, var denna kväll riktigt i sitt esse. Vi två andra hade slagit oss ner, den ene i gungstolen, den andre i soffhörnet, — värden sjelf, liflig som bara eld, med cigaretten, som han sparsamt drog ett bloss af, och som han tände väl tio gånger, i venstra handen. Än var han uppe på golvet, än satt han på skrifbordshörnet, än på soffkarmen. Han purrade upp sitt hår, medan han talade, och minspelet i hans rörliga ansigte följde lifligt hvarje skiftning i hans tal.

Vi, som kommit upp till honom sent på kvällen, hade som oftast haft något att säga om en eller annan ny bok, och han hade genast — enligt *sin* vana — öfverfört frågan

till lifvet, till verkligheten, till vår egen omgifning.

Och nu fortfor han på sitt originella, kortluggna sätt:

»De ha för öfrigt ganska rätt, typen fins. Men jag kan inte hjälpa att jag på tal om dylika förskräckliga kvinnor kommer att tänka på en helt annan sort, deras motsatser i mångt och mycket, — ideal af snällhet och vänlighet kanske, och som skulle spärra upp ögonen cirkelrunda, om man sade dem, att de höra till de farliga — eller ha dåligt inflytande eller — ja, hör på! Jag skall presentera en kvinna, allt annat än farlig och allt annat än romantyp, helt hvardaglig, omtyckt, korrekt, typ kanske för den svenska husmodren — det ska ni få höra af hvem ni frågar, åtminstone af hennes kvinnliga vänner. Och hon har många vänner!

När hon gifte sig, hade hon — så ung som hon var — skött hushållet hemma i ett par år. Hon hade växt upp i ett strängt, gammaldags hem, hade läst för guvernanten och sofvit i hennes rum, hade som helt ung läst ett och hvarje, med och utan lof, och utan att något tycktes ha fastnat i hennes hjerna.

Hon gifte sig — ett korrekt stockholmskt bröllop på Fenix med hela släkten och alla familjebekanta inviterade. Korrekt bröllopsresa och korrekt installation med släktbjudning i det nya parets dufbo efter återkomsten.

Man behöfde inte vara någon skarpsynt iakttagare för att se, hur de två gingo upp i hvarandra. Man såg dem sällan skilda åt, lilla frun kom och hämtade unge herrn på hans embetsrum, fick han lust så gick han med, och besökte man honom, så kom hon in och satte sig och språkade om dagens dits.

Året gick och ett år till gick. Familjen hade ökats med två småttingar och en barnjungfru, våningen hade också tillväxt. Det var sig inte alldeles likt som förr. Man var inte längre nygift, och inkomsterna ville inte räcka till.

Men det är inte *den* historien — hvardagshistoria för resten — som jag skulle tala om. Utan förhållandet dem emellan. Det var alls inte som i romanerna — antingen kärlek och godt förstånd eller också osämja. Nu var allt ljumt och halft, ingendera visste, hvar han hade den andra, ingendera hade något förtroende till den andra, de hade ingenting gemen-

samt — mer än några minnen, som snart voro döda och borta.

Orsaken? Ja — olika konstitutioner! Hon skapad för hemmet, han för världen, han frisk modfull, ung, hon . . . ja, jag misstänker att hon var motsatsen.

Nog af, de lefde på hvar sitt håll, fast sida vid sida, olidligt nära hvarann. Hon, som det tycktes, belåten, vida mera nöjd nu än förr, då de lefde gemensamt. Hon hade hemmet, barnen, väninnor, sällskapsnöjen, hon begärde ingenting mera, hon talade om ingenting annat, hennes tankeverld tycktes ej sträcka sig längre än till gränserna för dessa områden, och — det är just det som väckte min förundran och mitt intresse för förhållandet, så tarfligt det än var — det såg ut som om hon aldrig tänkte på hur främmande de båda voro för hvarann eller att det öfver hufvud taget kunde finnas förtrolighet dem emellan. Det föll dem aldrig in att tala sines emellan om annat än bagateller, något gemensamt tavelif fans ej, lika litet som gemensamma känslor. Om hvad som sysselsatte honom kunde han ju aldrig tala med henne. Han måste söka upp andra, liktänkande, själsfränder, som han fann någon resonnansbotten hos för sina tankar. Hans hustru visste inte alls, hvad han tänkte eller trodde, och han ringaktade hennes åsigtter. Och hon fann detta alldeles i sin ordning, eller om hon i tysthet led deraf, det skall jag inte säga, men faktum är emellertid, att hon gjorde ingenting, *ingenting* för att bättra på förhållandet, för att komma ur det der ljumma, halfva, som skulle förefallit en finkänslig menniska olidligt. Och på så vis medgaf hon ju, att hon fann allt godt och väl.

Han? Ja, han hade börjat sitt äktenskap med fullt förtroende, med att ingenting dölja för sin hustru. Och nu — nu fick han dagligen ångra sin förtrolighet. Inför sig-sjelf, ty, sanningen att säga, så hade hon inte fäst så pass mycket vikt vid det, han gaf henne, det hon lärt känna hos honom, att hon jemförde honom, sådan han var då, med sådan han blifvit under fortsatt samlif — det vill säga, det kallades ju samlif, efter de lefde som två galérslafvar.

Han hade försökt att få henne att inse, hur hans lif föröddes, undergräfdes. Han lefde i en ständig nervös upphetsning, hans arbete blef dåligt, han kunde ingenting göra med lugn, och han bar med sig hvart han kom

denna känsla af skam. Det föreföll honom, som såge alla, i hvilket falskt förhållande han lefde fram sitt lif — och som om han inte sjelf var den ende iakttagaren af, hur det goda i honom gick till botten, hur han långsamt gled utför — långsamt men oafåtligt.

Der kommo de, inte arm i arm men sida vid sida, han nervös, mager, med ett uttryck af misstänksamhet och skygghet i sitt ansigte, — hon lugn och trygg, hon hade fetmat, mådde väl, skötte hushållet, tog emot hans pengar och tiggde ogeneradt mera. Hon stod ej på det sluttande planet, hon!

Uppträden förekommo visst mycket sällan dem emellan. Hvertill skulle det ha båtad? Ett öppet ord från honom eller ett häftigt utbrott gjorde ingenting bättre. Hon var tusen mil från honom. Och hennes förebräelser — i den öfverlägsna fru-tonen — gällde alltid saker, som för honom voro värda mindre än noll, — etikettsfrågor, bjudningar, uppförande mot väninnor och släktingar.

De voro båda af naturen gladlynta och tyckte om ett skämtsamt ord. Tonen dem emellan var i allmänhet allt annat än ovänlig eller bitter, men hvilket innehåll i deras samtal! Intet innehåll alls. Hvilket hade till följd, att han började få lika svårt för att tala om annat än skräp, när han talade med andra, som när han talade med henne. Han tyckte sig tanketom och slö, och medvetandet derom — eller inbillningen — gjorde honom osäker — och den som tviflar på sin förmåga, han kommer inte långt.

I sällskaper hänsköt hon ofta frågor till sin mans afgörande, vädjande till hans smak — alltid en mild och god och tillgifven hustru! — och talade skämtsamt med honom. Skulle hon ta för allvar, hvad han i ett eller annat uppbrusande ögonblick kunde säga! Hon som hade den märkligaste förmåga att släta öfver och glömma, att anklaga andra för sjelfviskhet och vara nöjd med sig sjelf, fast hon visste eller hade vetat, hvilket inflytande hon hade på sin man. Han hade en gång glömt sig och sagt henne rent ut att lifvet, sådant han nu lefde det, hade intet värde för honom. Hon behöfde inte söka efter ord: »O, hvad han var otacksam! Hvad var det egentligen han ville? Det var en odräglig jargon han lagt sig till med». Sedan något skämtsamt om hur ful han såg ut. Hon tyckte ändå om honom, fast han inte nu mera

brydde sig om henne. Ja, det hade hon panna att säga, fullkomligt oskyldigt, på god tro.

I detta ögonblick tror jag han hatade henne, skulle kunnat slå henne. Och hon var inte någon af de koketta romandamerna, som kallt leka med manliga hjertan och hvilkas ord äro lika falska som deras kinders rodnad. Hon var inte ens någon karaktär af intresse eller öfver hufvud taget någon karaktär alls, det var intet hon sträfvade efter, som kunde ha förklarad hennes onekliga konsekvens, hon var endast en indolent karaktär, en hvardaglig människa, som aldrig ville något ondt och som aldrig skulle inse, att hon vållade något ondt.

Hennes man har hvarken rymt eller skjutit sig för pannan. Det skulle bli litet svårt för familjen att draga sig fram, om han doge, och skilsmessa, hvad skulle en sådan tjena till? — Han skulle ju ändå för hela lifvet vara fastkedjad vid dem, hans arbete skulle gå till deras underhåll, ty frun hade ingen förmögenhet, och det vore ju den afvikne mannens skyldighet att underhålla familjen.

Nej, han rymde inte. Barnen växa till och pappa följer pojken till skolan om morgnarna. Han har resignerat, han dricker sin toddy utomhus om kvällarne, bjuder inga vänner till sitt hem, och dörren till hans rum från salongen är alltid stängd. Han som före sitt giftermål lefde så strängt korrekt, han har nu uppgifvit också medvetandet derom. Han har en älskarinna, (och en gång, då han sjelf kom att tala härom — något som han eljes aldrig gjorde — sade han med sin iskalla ton, att han måste hålla sig frisk för att kunna arbeta så, att familjen kunde lefva).

Om hon vet det? Kanske och kanske inte. Hon skulle kanhända inte bry sig vidare om det, och han skulle säkert kasta henne i ansigtet, att hon ju så velat. Således alls inte som i romanerna — eller som i de realistiska damernas pjeser! Ett så tarfligt förhållande vore också knappast lämpligt att skriva om. Mig har det intresserat just därför att det hela är ett intet, som har de sorgligaste resultat, en öfverilad förbindelse, som ödelägger ett lif, en gång fullt af hopp och lefnadsmod, en öfverilning, som inte kan göras om intet, och en olycka som ej är någon olycka i verdens ögon utan ett helt och hållet korrekt äktenskap — en god kvinna, som gör en man lycklig, skall verlden säga, om vi fråga den, — en kvinna, som bibehållit sin

barnsliga omedvetenhet och sitt glada flicklynne, fast hon redan är moder till en lång skolpojke och till en liten elfva, som är sin moders afbild.

Ja, det var en historia, som inte var någon historia, en interiör, kanske ett undantag. Om dessa två skildrades i en bok, hur lätt skulle då inte författaren döma i målet! Men lifvet är inte som böckerna, i lifvet medverka hundra små faktorer, som i en bok skulle störa, splittra intrycket. Och inkonsekvenser, sådana som lifvet bjuder på, tålas ej i romaner.

Jag tror föga på teorier hvarken från det ena eller andra partiet. Lifvet är mångfaldigt, det låter ej inordna sig under regler. Och hvad som är rätt ena gången, kan vara orätt den andra.

»Historien är sann», tillade han, kastande den sista cigaretten. »Fast jag naturligtvis berättar den enligt min uppfattning...»

Tankar om ljudmetoden.

Ins. frågade en folkskollärare: hvad är ljudmetoden? och fick till svar: det är att bibringa barnen begrepp om konsonanternas ljud. En annan svarade: det är ett sätt att i god tid vänja barnen vid att hålla i en bok utan att lära sig något, och hafva de väl hunnit att förnöta ett år med denna sysselsättning, så må man vara beredd på, att minst ett år få arbeta med dem innan de kunna fatta, att en bok kan användas på ett förnuftigt sätt. En annan svarade: det är ett utmärkt bra sätt att förslöa barnens förstånd och förnöta deras tid, så att frukten af deras skolgång blifver så ringa som möjligt. Hafva barnen under ett års tid haft tråkigt med konsonantljuden, så är det lyckligt om de kunna på två år lära sig att gissa till orden i bok utan att stafva, något, som man numera icke får lära dem. Hvarföre får man icke lära dem att stafva och lägga ihop på vanligt sätt? — Det vet inspektorn och skolrådet vet det, men vi lärare veta det ej. Af alla dessa svar kunde ins. icke blifva klok på hvad ljudmetoden var och beslöt då att fråga en lärarinna i en småskola. Hon svarade: det är ett alldeles utmärkt bra sätt att undervisa de små, ty om de kunna konsonanternas ljud riktigt så lära de sig lätt (på ett par års tid?) att läsa

hvilka som helst ord utan att stafva. Och det är ju alldeles förträffligt att slippa i från det krånglet.

Af alla dessa svar blef frågaren icke ett dugg klokare än förut och beslöt sig för att i en småskola få reda på saken.

Och så besöktes en småskola.

Ins. blef vänligt anvisad en stol, en uppmärksamhet som äfven visats i öfriga folkskolor. Efter att under en half timmes tid hafva varit en tyst och uppmärksam åhörare började det blifva klart, hvad ljudmetoden var. Nå hvad är det då? frågar måhända läsaren. Jo, det är tålmodigt fortsatta misslyckade försök att frambringa omöjliga ljud. Trefflig sysselsättning! Och ändamålsenlig sen? Ja, det är möjligt och till och med alldeles säkert, att den är ändamålsenlig, men icke till att bibringa barnen färdighet uti innanläsning. Innan ljudmetoden började tillämpas på sätt som nu sker, hörde ins. med nöje åtskilliga gossar i folkskolans andra och tredje klasser läsa innantill så väl, att det var en lust och glädje att höra. I en skola var innanläsningen så uppdrifven, att en liten parvel på 8 år kunde offentligt uppträda som deklamator. Kom nu och gör detta efter!

Den som uppfann ljudmetoden, hade helt visst den åsigten, att några få timmars öfning dermed skulle vara tillräcklig för att bibringa barnen begrepp om konsonanternas inflytande på vokalljuden, men på det sätt som undervisningen nu drifves kan följden icke blifva annat än tidsförlust och håglöshet.

S. L.—g.

Till Sveriges 900,000 omyndige män!

Takt, takt, pass på takten,
den er mer än halve magten.
Faar vi takt i nogen hundra
ända ingen vil det undre;
får vi takt i nogen tusen,
en og annen låner öre;
får vi takt i hundra tusen,
jo, den brusen vil de höre!

Björnstjerne Björnsson.

Under de senare åren ha här och der i landet bildats föreningar, hvilka satt som sitt mål att endast kämpa för den allmänna rösträtten. Östergötlands Rösträttsförening är en af dessa och har haft en alldeles ovanlig framgång. På grund af sistnämnda förhållande hafva till oss från alla delar af landet ingått

förfrågningar om, huru vi ordnat vår verksamhet, och för att gifva ett allmännare svar härfpå och möjligen gifva anledning till bildande af ännu flera föreningar och mera enhet i de nu befintligas organisation, hafva vi tagit oss friheten utfärda detta upprop.

Östergötlands Rösträttsförening räknar nu efter 1½ års tillvaro 8,500 medlemmar och har utträtt icke så litet. Dess rösträttskrifter ha utgått i 70,000 ex. och spridts öfver hela landet. På grund af den framgång, vi haft, och det intresse, vi rönt, tro vi att Östergötlands Rösträttsförenings organisation är ganska lyckligt funnen, och under förhoppning att den skall vinna efterföljd äfven på andra håll meddela vi här grundtanke i densamma:

Föreningens mål är att väcka, samla och upplysa folket till enig och kraftig kamp för den allmänna rösträtten.

Föreningen söker att omfatta representanterna för alla folkliga sträfvan, såsom frireligiöse, goodtemplare och andra nykterhetsvänner, fredsvänner, demokrater af olika namn m. fl.

Ledd af en centralstyrelse, som sammanträder i provinnsstaden, har föreningen afdelningar med ombud i hvarje stad, socken, bruk o. s. v. Dessa afdelningar få, om de så önska, verka som särskilda föreningar med egna styrelser.

Afgifterna till centralstyrelsen hafva satts mycket lågt: endast 10 öre i inträdesafgift och en 10-öres uttaxering vid förefallande behof.

Med sälunda och på annat sätt erhållna penningmedel verkar föreningen för sitt mål genom skrifter, föredrag, diskussionsmöten o. s. v.

Sedan hvarje landskap eller län sälunda organiserats, skulle en förtroendekomitè utses att leda hela rörelsen till det bästa.

Vi behöfva icke här uppehålla oss vid den allmänna rösträttens betydelse. Vi vända oss nu till sådana, som äro öfvertygade om, att den är det medel, som skall pånyttföda samhället, höja folket och göra alla lifvets förhållanden lyckligare. Här gäller frågan endast: Hurskola vi få denna rösträtt, för hvilken såväl vi, som alla upplysta folk nu måste anses vara mogna?

Vårt svar är: »*Bilden Rösträttsföreningar!*» De äro det ypperligaste medel, genom hvilket vi folkvänner blifva i tillfälle att hos hela den stora massan väcka ett lifligt och djupt medvetande om den allmänna rösträttens bestämda rättvisa, oafvisliga nödvändighet och omfattande välsignelser. Och inför en stor, stark och enig organisation af tiotusental, ja hundratusental af svenske män måste allt de maktgandens motstånd till slut böja sig.

Detta upprop har skickats till flere hundra särskilt intresserade folkvänner och rösträttsföreningar i samtliga Sveriges landskap.

Dessutom hoppas vi, att uppropet blir bekantgjordt genom den folkliga delen af den svenska pressen.

Till en person i hvarje län afgår ett särskildt hand-bref med uppmaning, att han för denna sak ville sätta sig i förbindelse med öfriga personer i länet, till hvilka vi skickat detta upprop och hvilkas adresser vi för honom uppgifvit.

Om vi för resten kunna vara i tillfälle att meddela några upplysningar, göra vi det hädanefter som hittills mycket beredvilligt. Adressen är endast: Östergötlands Rösträttsförening, *Linköping*.

Linköping i Januari 1889.

Östergötlands Rösträttsförenings Centralstyrelse.

När och Fjärran.

15,000 sjuksköterskor finnas för närvarande i England.

4 kvinnor ha invalts i det nya skolrådet i London. Bland dessa är mrs Anni Besant, känd för sitt fritänkeri, sitt ifriga deltagande i arbetarerörelsen och sin skriftställareförmåga. Eget nog har man å lagens vägnar fräntagit henne rättigheten att uppfostra sitt eget barn, emedan hon är ateist, men utser henne att vara med om att bestämma öfver alla barnens i London uppfostran.

179 kvinnor studera vid de Schweiziska universiteten, och af dessa tillhöra 102 den medicinska fakulteten.

Signora De Catalii, som studerat medicin i Bologna, har blifvit utnämnd till professor i pathologi i Pisa.

Två unga kvinnor från Salamanca hafva tagit licentiaten vid universitetet i Valladolid.

150 kvinnliga studenter har universitetet i Orézon.

200,000 kvinnor arbeta inom spetsindustrin i Frankrike.

En ung polska, Caroline Schultze, har väckt stort uppseende med sin afhandling för medicine doktorsgraden. Fröken S. är blott 21 år gammal, och det påstås, att hon är 19:de århundradets yngste med. kandidat. Ämnet för afhandlingen var: *De kvinnliga läkarna.*

Till Redaktionen insänd literatur.

Tidningar och tidskrifter.

The Womans' Journal N:r 2.
Vegetarian N:r 4 & 5.
Finsk Tidskrift H. 1.
Dagny första häftet 1889.
Sanningsökaren N:r 3.
Hvad vi Vil N:r 3.
Nylände N:r 1—2.

Böcker.

Fri Skilsmisse. Inlägg i Diskussionen om Kärlighet af *Arne Garborg*. I kommission hos *Hans Lilléré*. Bergen.

Tvåne Universitetsinteriorer. Från Upsala. *Alb. Bonniers* förlag Stockholm.

Hostrups Komedier 3-4 häfte. *Gyldendalske Boghandel*. København.

Brochyrer.

Engifte och månggifte af *Björnstjerne Björnson*.

Till Framåts läsare!

Vi meddela härmed, att i anledning af införandet af frkn Ellen Keys föredrag, (*Hur reaktioner uppstå*) hvilket skulle förlora på att styckas i 2 nummer, Framåt först utkommer den 16 d:s med *dubbelnummer*.

Vi taga tillfället i akt och anhålla hos våra läsare att, i liknande fall, för framtiden få begagna oss af samma medel som nu.

Redaktionen.

Breflåda.

O. Ansas. Tack! Införes.

Innehållsförteckning:

O. C-r: Om Normalarbetsdag. — *X. Y. Z.:* Levis uppfattning. Skiss. — *S. L-g:* Tankar om Ljudmetoden. — *Östergötlands Rösträttsförenings Centralstyrelse:* Till Sveriges 900,000 omyndige män. — När och Fjärran. — Literatur.

Framåts medarbetare:

Prof. Victor Rydberg, Fil. dokt. Carl von Bergen, Dr. S. Hedin, Anne Charlotte Edgren, Aug. Strindberg, Verner von Heidenstam, Fil. dokt. Carl Snoilsky, Med. dokt. Anton Nyström, Mathilda Roos,

Fil. dr A F. Åkerberg, Georg Nordensvan, Hellen Lindgren, Ola Hansson, Axel Lundegård, Gustaf af Geijerstam, Eva Vigström (Ave), Amanda Kerfstedt, A. U. Bååth, Cecile Gohl, Ellen Fries, Ellen Key, Elin Ameen, Helene Nyblom, Cecilia Holmberg, f. Bååth, Claes Lundin, Robinson, Tor Hedberg, Johan Nybom, Oskar Levertin, Anna A., Elna, Johan Lindström, (Saxon), Jonas Lie, Kristofer Janson, Kristian Gloersen, Irgens Hansen, U. E. Berner, Amalie Skram, Alvilde Prydz, Margarete Vullum, Fil. dokt. G. Brandes, Fil. dokt. S. Schandorph, Fil. dokt. Edv. Brandes, Prof. H. Höföding, Fil. dokt. Pingel, Herman Bang, John Paulsen, N. J. Nörlund, Anna Brosböll, Rafael Hertzberg, Gerda von Mieczwitz m. fl.

Framåt upptager i sina spalter:

1:o artiklar i alla nutidens sociala frågor såsom: *kvinnofrågan, arbetarefrågan, nykterhetsfrågan, fredsfrågan;*

2:o artiklar i religiösa frågor;

3:o artiklar om *vegetarism, vivisektion, djurskydd* och kortare populärt skrifna artiklar i *filosofi och naturvetenskap;*

4:o *Teaterrecensioner, skönliterära alster:* poem, noveller, skisser m. m.;

5:o *Bokrecensioner, kåserier* m. m.

Expeditions- och Redaktionsbyrå:

2:dra Långgatan 40.

Pris:	Helt år	3,50
»	Halfår	1,80
»	Kvartal	1,00

Lösnummer: 10 öre.

Prenumerationsställen:

Alla *postanstalter* och *boklädor* inom Sverige Norge, Danmark och Finland, samt (för Göteborg) *Framåts expedition.*

Prenumerantsamlare

erhålla för 4 prenumeranter kr. 3,50 kontant, då postanstaltens kvitto insändes till expeditionen.

Distribueras af utgifvarne.

Utgifningsort: Göteborg.

GÖTEBORG,
ALB. OLSONS BOKTRYCKERI
1889.

Sprid "Framåt"!
Prennumerera på närmaste postanstalt!